

Pestprotocol

Eigenaar :
Datum vastgesteld : 28 september 2015
Datum in werking : 28 september 2015
Datum update :

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Pesten	4
Wat is pesten?	4
Hoe wordt er gepest?	4
De gepeste leerling	4
De pester	5
Meelopers en andere leerlingen	5
Randvoorwaarden	5
Onze aanpak: 5 sporen	6
3. Preventie	7
4. Stappenplan	7
Mentor/coach	7
Teamleider & leerlingcoördinator	8
Taak van het personeel	8
Schorsing	8
Verwijdering	8
5. Cyberpesten	9
Hoe gebeurt cyberpesten?	9
Stappenplan bij cyberpesten	9
Bijlagen	
1. Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling	
2. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	
3. Bruikbare adressen	

1. Inleiding

Dit pestprotocol van CS Vincent van Gogh bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag maar ook voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen.

Al jaren is er op onze school een pestprotocol dat indien nodig (helaas) is toegepast. De afgelopen tijd is er in de media veel aandacht geweest voor pesten en de gevolgen daarvan. Het onderwerp heeft ook de aandacht van de politiek. Er is door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, in samenwerking met de kinderombudsman een plan van aanpak tegen pesten opgesteld. Het wordt voor scholen verplicht een structurele aanpak bij pesten te hebben; de onderwijsinspectie zal hierop toezien. Om aan onze personeelsleden, leerlingen en ouders een gedegen handreiking te bieden bij pesten, is dit nieuwe protocol geformuleerd. Het bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag, maar ook voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen. Ook wordt er aandacht besteed aan cyberpesten en is het geweldsprotocol dat al op onze school van kracht was, opgenomen in dit pestprotocol. Wij hechten aan een omgeving waarin alle leerlingen zich veilig kunnen voelen. Pesten, om welke reden dan ook, accepteren wij niet en bestrijden wij actief!

Voor de tekst van dit pestprotocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van protocollen van andere scholen. Uiteraard is de tekst toegespitst op onze school, onze personeelsleden en onze leerlingen en hun ouders. Omdat we afhankelijk zijn van omgevingsfactoren en ontwikkelingen, is dit geen statisch document. Het dient regelmatig geëvalueerd te worden en te worden besproken in onder meer de mr. Als daar aanleiding voor is, zal het protocol worden aangepast.

Mede namens de locatiedirecteuren Ina Everts (Lariks), Rolf Albring (Salland) en Teun van Roy (CSG Beilen),

A. Vellinga,
Voorzitter College van Bestuur

2. Pesten

Wat is pesten?

Iedereen voelt aan wat pesten is. Toch is het handig om een omschrijving te hebben, om duidelijk te maken waarom er sprake is van pesten. We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld; het is grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Het lastige is dat veel pestgedrag zich buiten het zicht afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Zelfs als pestgedrag wordt opgemerkt, is het lastig voor de omgeving om daarop te reageren. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben, samen met de leerlingen en ouders, een taak bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen binnen school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor signalen van leerlingen. Voor mentoren/coaches betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de sfeer in de groep en het functioneren van individuele leerlingen. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken worden nagekomen.

Hoe wordt er gepest?

<i>met woorden</i>	vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, beledigen en bijnamen geven, schriftelijk, via social media
<i>lichamelijk</i>	duwen, sjoeren, schoppen, slaan, krabben, aan haren trekken, wapens gebruiken
<i>achtervolgen</i>	opjagen, achternalopen, in de val laten lopen, klem zetten/rijden, opsluiten
<i>uitsluiten</i>	doodzwijgen, negeren, uitsluiten van feestjes en groepsopdrachten
<i>stelen en vernielen</i>	afpakken van spullen, spullen beschadigen
<i>afpersen</i>	dwingen om geld/spullen af te geven of het dwingen om iets voor de pester te doen

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan te maken hebben met hun gedrag, uiterlijk of sociale uitingsvormen. Bovendien worden kinderen gepest in onveilige situaties, waarin pesters de kans krijgen een slachtoffer te maken. Een kind dat gepest wordt, praat er niet altijd makkelijk over. Van belang is om mogelijke signalen van pesten te herkennen:

- niet meer naar school willen
- thuis niet meer over school vertellen
- geen andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- teruglopende schoolresultaten
- regelmatig met kapotte spullen thuis komen of spullen kwijt zijn
- lichamelijke klachten vertonen als bijvoorbeeld hoofdpijn of buikpijn
- blauwe plekken op ongewone plaatsen
- niet willen/kunnen slapen, nachtmerries hebben, opeens weer bedplassen
- de verjaardag niet willen vieren
- niet (alleen) naar buiten willen
- niet meer naar een club/vereniging willen
- prikkelbaar, boos en verdrietig zijn
- blessures scheppen/ziekte voorwenden om niet naar school te hoeven

De pester

Pesters zijn vaak de dominante(re) leerlingen in een groep. Ze zijn (of lijken) populair. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee in hun gedrag; wie meedoet loopt zelf minder kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er in de optiek van de pester om. Het is goed om te weten dat pestgedrag, hoe verwerpelijk ook, dieper liggende oorzaken kan hebben:

- een lastige thuissituatie
- zelf gepest worden/zijn
- het gevoel van eenzaamheid (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een groep, kan hij zich belangrijk maken door een ander omlaag te halen
- het moeten functioneren in een niet passende rol
- machtsstrijd binnen de klas

- een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; spanningen worden afgereageerd op een zondebok
- het gevoel van slecht scoren op school (lage cijfers of een laag niveau)
- te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid waardoor een zwak gevoel voor autonomie kan ontstaan

Meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met pesten. Dit gebeurt vaak uit angst om zelf slachtoffer te worden maar het kan ook zijn dat leerlingen op deze manier willen meeliften op de populariteit van de pester. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er gepest wordt, ze voelen zich vaak wel schuldig over het feit dat ze het slachtoffer niet helpen.

Randvoorwaarden

Pesten is een wezenlijk en groot probleem en wat ons betreft onacceptabel. Pestgedrag is uiterst schadelijk voor slachtoffers, de omgeving en de pester. Het pestprotocol is tot stand gekomen in samenwerking met de mr, waarin personeelsleden, ouders en leerlingen zijn vertegenwoordigd. Wij willen dat binnen onze school bewust wordt omgegaan met pestgedrag om zo bij te kunnen dragen aan het welzijn en de toekomstverwachting van onze leerlingen.

Het pestprotocol kan alleen functioneren als de randvoorwaarden geregeld zijn:

- pesten wordt gezien als probleem door alle betrokkenen; personeel, leerlingen en ouders.
  - de school schept actief een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten onacceptabel is.
  - ons personeel moet pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen pesten.
  - in het pestprotocol dient de directe aanpak bij pesten beschreven te zijn, alsook de eventueel te volgen procedures.
  - onze school biedt leerlingen preventieve (les)activiteiten en voorlichting aan ouders.
- Informatiemateriaal, brochures en literatuur zijn op de locaties verkrijgbaar bij de orthopedagogen en leerlingcoördinatoren. Informatie is ook te vinden op onze website.

Onze aanpak: 5 sporen

Wij hanteren de vijfsporen aanpak waarin school, leerlingen en ouders allemaal een rol hebben.

1. De verantwoordelijkheid van de school

Directie, management, mentoren/coaches en personeelsleden hebben voldoende informatie over pesten in het algemeen en de aanpak van pesten. Er is beleid rond pesten om de veiligheid van leerlingen binnen onze school te optimaliseren. Het beleid wordt regelmatig geëvalueerd en zonodig

bijgesteld. In eerste instantie wordt het pesten aangepakt door de mentor/coach, maar altijd in nauw overleg met de sector-/teamleider en/of de leerlingcoördinator. De teamleider coacht de mentor/coach bij het toepassen van het vijfsporentraject.

2. Hulp aan de leerling die gepest wordt

Binnen onze school wordt het probleem van de gepeste leerling serieus genomen door de personeelsleden. Er wordt goed gekeken naar hetgeen er gebeurd is en wordt overlegd over mogelijke oplossingen met de docent, mentor/coach, leerlingcoördinator en/of de teamleider.

3. Hulp aan de pester

De pester wordt door de docent, mentor/coach, leerlingcoördinator en/of sector-/teamleider aangesproken op zijn gedrag. Pestgedrag is ontoelaatbaar! Besproken wordt wat de gevolgen hiervan zijn voor de pester. Ook wordt er geprobeerd onderliggende oorzaken van het gedrag helder te krijgen.

4. Benaderen van de klas/groep direct betrokkenen

Het pestgedrag wordt door de mentor/coach in de klas besproken, waarbij de rol van de leerlingen benoemd wordt. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de bijdrage van de klas kan zijn om de situatie te verbeteren. De mentor/coach blijft het groepsproces monitoren.

5. Contact met de ouders

Ouders worden op de hoogte gesteld van het pestprotocol en er wordt met de ouders (oudergeleding mr) samengewerkt om pesten tegen te gaan en aan te pakken. Als ouders contact opnemen met school over pesten, wordt daar zeer serieus mee omgegaan.

Ouders van kinderen die gepest worden, vinden het soms lastig dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Het kan helpen als een leerling begeleiding of een training krijgt waardoor hij zich prettiger en zelfverzekerder voelt. Indien nodig worden ouders doorverwezen naar deskundige hulpverleners.

3. Preventie

De mentor/coach bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene regels en afspraken op school en in de klas. Besproken wordt hoe we binnen school met elkaar omgaan. Het onderling plagen en pesten wordt benoemd, waarbij het onderscheid tussen beiden duidelijk wordt aangegeven. Er wordt in het mentoraat gebruik gemaakt van materiaal dat is toegespitst op het voorkomen van pestgedrag. Op de locaties wordt op verschillende manieren aandacht besteed aan pesten en de school als veilige omgeving.

Het verschil tussen pesten en plagen wordt als volgt beschreven: *Plagen doe je om de beurt. Als je de ene keer geplaagd wordt, kun je een andere keer terugplagen. Plagen is soms heel vervelend maar je voelt je niet bedreigd. Plagen doe je voor de lol, je kunt het later goedmaken en er samen om lachen. Pesten is gemeen. De pestkop is altijd sterker, heeft een grote mond en durft meer. En hij pest altijd dezelfde persoon. Degene die gepest wordt, verliest altijd, voelt zich machteloos, wordt banger en banger en wil op het laatst niet meer naar school. Pesten stopt nooit vanzelf.*

De mentor/coach benoemt ook het pestprotocol en er wordt duidelijk aangegeven dat pesten altijd gemeld moet worden. Indien een mentor/coach of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt die door de mentor/coach worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van de pester en het slachtoffer.

4. Stappenplan

Na een melding van pesten, wordt gewerkt volgens onderstaand stappenplan. De mentor/coach en de teamleider/leerlingcoördinator vervullen daarin een belangrijke rol.

Mentor/coach

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, spreekt de mentor/coach eerst apart met de gepeste leerling en de pester. In bijlage 1 treft u een leidraad voor deze gesprekken. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
2. De mentor praat met klas en benadrukt welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
3. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor dit bij de betreffende teamleider. De mentor geeft de teamleider/leerlingcoördinator inzicht in het dossier met daarin de gebeurtenissen en afspraken.

Teamleider en leerlingcoördinator

1. De teamleider en/of leerlingcoördinator neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pesten en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste leerling en de pester apart of organiseert een gesprek tussen beiden.
2. In het gesprek met de pester is het doel driedig:
  - confronteren en pestgedrag afkeuren
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten
3. In het gesprek met de gepeste leerling wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont, waardoor hij een makkelijk doelwit vormt voor pesters.
4. De teamleider informeert de betrokken ouders wanneer er sprake is van recidive, verzoekt hen met het kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject. Ook bespreekt de teamleider de mogelijkheden tot hulp met de ouders van zowel de pester als de gepeste leerling.
5. De informatie wordt door de teamleider/leerlingcoördinator teruggekoppeld naar de mentor.

Taak van personeel

Personeelsleden hebben een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat ze adequaat reageren en een melding doen bij de mentor en in tweede instantie bij de teamleiders/leerlingcoördinator om hulp en overleg in gang te zetten.

Schorsing

Wanneer het gedrag van de pester niet verandert en de ondernomen stappen geen effect hebben, kan in overleg met de teamleider en mentor/coach worden besloten tot een schorsing. De aard en de duur van de schorsing worden door de locatiedirecteur bepaald. Hierbij wordt de standaardprocedure voor schorsing gevolgd.

Verwijdering

Als de pester zijn gedrag niet verandert en het pestgedrag handhaaft en er geen perspectief is op verbetering/verandering, volgen verdere maatregelen. Op enig moment kan de situatie ontstaan dat de school de veiligheid van de overige leerlingen niet meer kan garanderen. Dan kan worden overgegaan tot verwijdering van de pester van school. De beslissing hiertoe wordt genomen door de locatiedirecteur. Hierbij wordt de standaardprocedure voor verwijdering gevolgd.

5. Cyberpesten

Cyberpesten (digitaal pesten) is pesten of misbruiken via internet of sociale media. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het dagelijks leven. Daders kunnen makkelijker anoniem blijven en de reikwijdte van internet is oneindig.

Hoe gebeurt cyberpesten?

<i>pestmail</i>	schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen via onder meer mail, Twitter of Whatsapp, etc.
<i>stalking</i>	het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms
<i>hacken</i>	gegevens stelen of instellingen aanpassen. Het uit naam van een ander verzenden van pest-mail
<i>laster</i>	het in de sociale media plaatsen en/of doorsturen van onjuiste informatie of beeldmateriaal van een persoon

Stappenplan bij cyberpesten

1. Licht de mentor in. Indien nodig neemt deze contact op met de teamleider/leerlingcoördinator. Als de pester bekend is, wordt het stappenplan gevolgd als op pagina 9 is aangegeven.
2. Bewaar de berichten.
3. Blokkeer ongewenste afzenders.
4. Probeer de dader op te sporen. Soms kan dit door het IP-adres te achterhalen. De systeembeheerder kan hierbij van dienst zijn.
5. De mentor neemt contact op met de ouders van de gepeste leerling en pestende leerling en licht de ouders in.
6. De school doet wat in haar macht ligt bij het doen van onderzoek naar cyberpesten.
7. In ernstige gevallen adviseert de mentor of teamleider de ouders om aangifte te doen bij de politie.

Bijlage 1   Leidraad voor een gesprek met een gepeste leerling

Bij gesprekken met gepeste leerlingen is het van belang feiten helder te hebben. Stel daarom gerichte vragen.

- Klopt het dat je gepest wordt? Erken het probleem
- Door wie word je gepest? Zijn er meerdere pesters?
- Waar word je gepest? Ook op andere plaatsen? Of via social media?
- Hoe lang speelt het pesten al?

- Weten je ouders dat je gepest wordt?
- Wat probeer je zelf tegen het pesten te doen? Wat is jouw rol?
- Zijn er klasgenoten die je proberen te helpen?

- Wat wil je dat er nu gebeurt?

Bespreek samen met de leerling wat hij kan doen tegen pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij ook op de manier waarop de leerling met anderen communiceert en of de leerling voldoende weerbaar is. Informeer de ouders over de situatie.

Bijlage 2   Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van een gesprek tussen de mentor en de leerling die pest is drieledig.

1. Confronteren

Confronteer de leerling met zijn gedrag en maak de pijnlijke gevolgen hiervan voor de gepeste leerling duidelijk. Probeer probleemgericht met de leerling te spreken en richt je daarbij op het gedrag van de pester. Geef duidelijk aan wat je wel en niet wilt, maar met behoud van de relatie (Ik vind dat je gemeen doet en dat je daarmee stopt.) Benoem specifieke situaties en vermijd daarbij woorden als altijd, vaak, meestal. Stel zaken vast en inventariseer hoe het anders kan.

2. Achterliggende oorzaken

Probeer helder te krijgen waar het gedrag van de pester mogelijk vandaan komt. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar is en vraag hoe de leerling dit denkt te veranderen.

3. Vervolgstappen

Maak duidelijk welke vervolgstappen worden ondernomen als het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 3   Bruikbare adressen

Pestweb.nl	site van APS met informatie, advies en tips over pesten voor leerlingen, ouders en docenten
Pesten.net	voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer
Stopdigitaalpesten.nl	site van SIRE
Digibewust.nl	informatieve site van Ministerie van Economische zaken over het veilig gebruik van internet
Ppsi.nl	ppsi is het expertisecentrum van het APS op het gebied van voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs.
Schoolenveiligheid.nl	site bevat informatie op het gebied van schoolveiligheid
Veilig.kennisnet.nl	handreikingen en links voor ouders, docenten, ICT-coördinatoren en leerlingen
Itsuptoyou.nl	film die gebruikt kan worden als discussiesterter in de klas
Mijnkindonline.nl	kenniscentrum jeugd en media
Kivaschool.nl	antipestprogramma uit Finland

